

Press och information

Europeiska unionens domstol
PRESSMEDDELANDE nr 47/20
Luxemburg, den 8 april 2020

Beslut av domstolens ordförande i mål C-791/19 R
Kommissionen/Polen

Polen ska omedelbart skjuta upp tillämpningen av de nationella bestämmelserna om behörighet för avdelningen för disciplinärenden vid Högsta domstolen med avseende på disciplinärenden rörande domare

De grunder som kommissionen anfört avseende faktiska och rättsliga omständigheter motiverar att interimistiska åtgärder beviljas

År 2017 införde Polen det nya regelverket för disciplinåtgärder mot domare i Sąd Najwyższy (Högsta domstolen, Polen) och i allmänna domstolar. I samband med denna lagstiftningsreform bildades en ny avdelning, Izba Dyscyplinarna (avdelningen för disciplinärenden) inom Sąd Najwyższy. Izba Dyscyplinarna har således behörighet i disciplinärenden rörande domare i Sąd Najwyższy och, som överinstans, i disciplinärenden rörande domare i allmän domstol.

Kommissionen ansåg att Polen hade åsidosatt sina skyldigheter enligt unionsrätten¹ genom att anta det nya regelverket om disciplinåtgärder mot domare och väckte därför den 25 oktober 2019 talan mot denna stat vid EU-domstolen². Kommissionen hävdade bland annat³ att det nya regelverket om disciplinåtgärder inte säkerställde Izba Dyscyplinarnas oavhängighet och opartiskhet, eftersom den enbart var sammansatt av domare som valts ut av Krajowa Rada Sądownictwa (nationella domstolsrådet, nedan kallat KRS), vars ledamöter består av femton domare som valts av sejmen (parlamentet).

I dom av den 19 november 2019⁴, konstaterade EU-domstolen, efter en begäran om förhandsavgörande från Sąd Najwyższy – Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (Högsta domstolen – avdelningen för arbetsrättsliga och socialförsäkringsrättsliga mål), bland annat att unionsrätten utgör hinder för att ett organ som inte utgör en oavhängig och opartisk domstol kan tillerkännas exklusiv behörighet i mål där unionsrätten tillämpas⁵. När Sąd Najwyższy – Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych därefter avgjorde de mål som låg till grund för dess begäran om

¹ Artikel 19.1 andra stycket FEU och artikel 265 andra och tredje stycket FEUF.

² Mål [C-791/19](#) Kommissionen/Polen

³ Enligt kommissionen innebär det nya regelverket för disciplinåtgärder dessutom att 1) innehållet i domstolsavgöranden kan anses utgöra disciplinöverträdelser för domare i allmän domstol, 2) att det inte säkerställs att disciplinärenden prövas av en domstol "som inrättats enligt lag", eftersom det ger Izba Dyscyplinarnas ordförande ett utrymme för skönsmässig bedömning när det gäller att utse den disciplindomstol som är behörig i första instans i ärenden som rör domare i allmän domstol, 3) att det inte säkerställs att disciplinärenden rörande domare i allmän domstol prövas inom en rimlig tidsfrist, eftersom justitieministern ges befogenhet att utse en tjänsteman med ansvar för disciplinfrågor vid justitieministeriet och inte säkerställer rätten till försvar för de domare i allmän domstol som är föremål för utredning, eftersom det föreskrivs att beslut som avser utseendet av ett ombud och ombudets övertagande av försvaret inte har någon suspensiv verkan på disciplinförfarandets handläggning och att disciplindomstolen fortsätter förfarandet även om den berörda domaren, som underrättats, eller dennes ombud har giltigt förfall, 4) att rätten för domstolarna att vända sig till EU-domstolen med en begäran om förhandsavgörande begränsas av möjligheten att ett disciplinförfarande inleds.

⁴ EU-domstolens dom av den 19 november 2019, A. K. m.fl. (Oavhängigheten hos Izba Dyscyplinarna vid Högsta domstolen) ([C-585/18](#), [C-624/18](#) och [C-625/18](#)) (nedan kallad domen i målet A. K. m.fl.) (se pressmeddelande nr [145/19](#)).

⁵ Enligt domstolen är detta fallet när de objektiva villkoren under vilka det aktuella organet inrättats och det som är kännetecknande för organet samt det sätt på vilket organets ledamöter har tillsatts kan föranleda rimligt tvivel hos enskilda rättssubjekt beträffande pålitligheten hos organet i förhållande till yttre omständigheter, särskilt i förhållande till direkta eller indirekta påtryckningar från den lagstiftande och den verkställande makten, och beträffande organets neutralitet i förhållande till de intressen som konfronteras. Dessa omständigheter skulle därmed kunna innebära att nämnda organ inte framstår som oavhängigt eller opartiskt på ett sätt som inverkar menligt på det förtroende som enskilda rättssubjekt ska kunna hysa för domstolsväsendet i ett demokratiskt samhälle.

förhandsavgörande, slog denna domstol, i domar av den 5 december 2019 och 15 januari 2020, särskilt fast att Izba Dyscyplinarna, med hänsyn till de omständigheter under vilka den bildats, omfattningen av dess befogenhet, dess sammansättning samt KRS deltagande i avdelningens bildande, inte kan anses utgöra en domstol i den mening som avses i unionsrätten eller i polsk rätt. Izba Dyscyplinarna fortsatte att utöva sin dömande verksamhet efter att dessa domar meddelats.

Mot denna bakgrund begärde kommissionen⁶ den 23 januari 2020, inom ramen för ett interimistiskt förfarande, att domstolen skulle förplikta Polen att vidta följande interimistiska åtgärder : 1) fram till dess att domstolen meddelar dom i målet om fördragsbrott (nedan kallad den slutliga domen) upphäva tillämpningen av de bestämmelser som ligger till grund för den behörighet som Izba Dyscyplinarna vid Sąd Najwyższy har för att avgöra, såväl i första som i andra instans, disciplinärenden rörande domare; 2) avstå från att överföra ärenden som pågår vid Izba Dyscyplinarna till en dömande sammansättning som inte uppfyller kraven på oavhängighet, vilka krav bland annat redogjorts för i den ovan angivna domen i målet A.K. m.fl.; och 3) underrätta kommissionen, senast en månad efter delgivningen av domstolens beslut om de begärda interimistiska åtgärderna, om samtliga åtgärder som vidtagits för att fullt ut efterkomma detta beslut. Dessutom förbehöll sig kommissionen rätten att inge en kompletterande ansökan om förordnande om vite för det fall det skulle följa av de uppgifter som lämnats till kommissionen att Polen inte till fullo har iakttagit de åtgärder som förordnats med anledning av kommissionens ansökan om interimistiska åtgärder.

I det beslut som domstolen meddelar idag underkänns inledningsvis de argument som Polen anfört för att kommissionens ansökan om interimistiska åtgärder skulle avvisas. När det särskilt gäller domstolens behörighet att förordna om de aktuella interimistiska åtgärderna framhåller domstolen att även om det är medlemsstaterna som har behörighet att organisera sitt domstolsväsende, är medlemsstaterna emellertid skyldiga att iakta de skyldigheter som åligger dem enligt unionsrätten när de utövar denna behörighet. Det ankommer således på varje medlemsstat att säkerställa att de disciplinära bestämmelser som är tillämpliga på domare i nationella domstolar som omfattas av medlemsstaternas system med rättsmedel inom de områden som omfattas av unionsrätten iaktar principen om domares oavhängighet genom att bland annat säkerställa att beslut som meddelas inom ramen för disciplinförfaranden som inletts mot domare i dessa domstolar prövas av en instans som själv uppfyller de krav som följer av ett effektivt domstolsskydd, däribland principen om oavhängighet. Mot denna bakgrund är domstolen behörig att förordna om interimistiska åtgärder som innebär ett tillfälligt upphävande av tillämpningen av bestämmelser som rör Izba Dyscyplinarnas behörighet med avseende på regelverket om disciplinåtgärder mot domare.

Domstolen erinrar därefter om att interimistiska åtgärder endast kan beviljas av domstolen om 1) det har fastställts att beviljandet vid första påseende framstår som faktiskt och rättsligt befogat (fumus boni juris) och 2) om åtgärderna ställer krav på skyndsamhet på så sätt att de – för att undvika att Europeiska unionens, företrädd av kommissionen, intressen orsakas allvarlig och irreparabel skada – måste beviljas och ha verkan redan innan målet har avgjorts i sak. Domstolen gör även i förekommande fall en avvägning mellan de föreliggande intressena.

När det för det första gäller villkoret avseende fumus boni juris framhåller domstolen att detta villkor är uppfyllt när åtminstone en av grunderna, som den som ansöker om interimistiska åtgärder åberopar till stöd för talan rörande huvudsaken, vid första påseende inte framstår som grundlös. Domstolen konstaterar i förevarande fall, utan att pröva huruvida de argument som parterna anfört inom ramen för talan om fördragsbrott är välgrundade, att med hänsyn till de faktiska omständigheter som kommissionen anfört och de tolkningskriterier som ges i bland annat domen av den 24 juni 2019⁷ och i domen i målet A. K. m.fl., framstår de argument som anförts i fördragsbrotttalan om bristande skydd för Izba Dyscyplinarnas oavhängighet och opartiskhet, vid ett första påseende, inte som grundlösa.

⁶ Med stöd av Belgien, Danmark, Nederländerna, Finland och Sverige.

⁷ Domstolens dom av den 24 juni 2019, kommissionen/Polen (Högsta domstolens oavhängighet) ([C-619/18](#), se pressmeddelande nr [81/19](#))

När det för det andra gäller kravet på skyndsamhet erinrar domstolen om att ändamålet med ett interimistiskt förfarande är att säkerställa att det kommande slutliga avgörandet får full verkan, i syfte att undvika luckor i det rättsskydd som domstolen ska säkerställa. För att uppnå detta mål ska frågan huruvida omständigheterna ställer krav på skyndsamhet bedömas mot bakgrund av om det är nödvändigt att fatta ett interimistiskt beslut för att undvika att den som ansöker om den interimistiska åtgärden orsakas allvarlig och irreparabel skada. I förevarande fall gjorde kommissionen gällande att en tillämpning av de omtvistade nationella bestämmelserna, under tiden fram till dess att den slutliga domen meddelas, kan orsaka allvarlig och irreparabel skada för unionsrättsordningens funktionssätt. Enligt domstolen är kravet på oavhängighet beträffande Izba Dyscyplinarna, såsom den domstol som är behörig att pröva disciplinärenden avseende domare i Sąd Najwyższy och i de allmänna domstolarna, en grundförutsättning för att upprätthålla såväl Sąd Najwyższys som de allmänna domstolarnas oavhängighet. Redan möjligheten för domare i Sąd Najwyższy och i de allmänna domstolarna att riskera ett disciplinförfarande som leder till prövning i en instans vars oavhängighet inte säkerställs, kan påverka domarnas egen oavhängighet. Domstolen erinrar om att den omständigheten att Sąd Najwyższys oavhängighet inte kan säkerställas, kan ge upphov till allvarlig skada med avseende på unionens rättsordning och därmed på de rättigheter som enskilda har enligt unionsrätten samt de värdegrundsatser i artikel 2 FEU,⁸ som unionen bygger på, däribland rättsstatsprincipen. Tillämpningen av de omtvistade nationella bestämmelserna kan följaktligen orsaka allvarlig och irreparabel skada för unionens rättsordning, eftersom bestämmelserna tillerkänner en instans behörighet att pröva disciplinärenden avseende domare i Sąd Najwyższy och i allmän domstol – i förekommande fall Izba Dyscyplinarna – en instans vars oavhängighet eventuellt inte kan säkerställas. Mot denna bakgrund finner domstolen att kravet på skyndsamhet var uppfyllt för de interimistiska åtgärder som kommissionen ansökt om.

För det tredje prövar domstolen huruvida avvägningen av de föreliggande intressena talar för att de av kommissionen begärda interimistiska åtgärderna ska beviljas. Domstolen framhåller att beviljandet av dessa åtgärder inte skulle medföra att Izba Dyscyplinarna upplöstes, inte heller att dess administrativa och finansiella tjänster avskaffades, utan enbart att dess verksamhet tillfälligt avbryts till dess att den slutliga domen meddelas. Eftersom beviljande av dessa åtgärder skulle innebära att handläggningen av de ärenden som pågår vid Izba Dyscyplinarna ska vilandeförklaras till dess den slutliga domen meddelas, är den skada som enskilda rättssubjekt lider till följd av att handläggningen av dessa ärenden skjuts upp mindre än den skada som orsakas av att dessa ärenden prövas av en instans, det vill säga Izba Dyscyplinarna, vars bristande oavhängighet och opartiskhet vid ett första påseende inte kan uteslutas. Mot denna bakgrund finner domstolen att den aktuella intresseavvägningen väger över till förmån för de interimistiska åtgärder som kommissionen har ansökt om.

Domstolen **bifaller följaktligen kommissionens ansökan om interimistiska åtgärder.**

PÅPEKAND: Domstolen kommer att slutgiltigt avgöra sakfrågan i detta mål vid ett senare datum. Ett beslut om interimistiska åtgärder föregriper inte utgången av talan rörande huvudsaken.

PÅPEKAND: En talan om fördragsbrott riktar sig mot en medlemsstat som inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt unionsrätten. En sådan talan kan väckas av kommissionen eller en annan medlemsstat. Om domstolen slår fast att fördragsbrott föreligger, är staten skyldig att omedelbart följa domen.

Om kommissionen anser att medlemsstaten har underlåtit att följa domen, får den väcka en ny talan och begära att ekonomiska sanktioner ska utdömas. Om en medlemsstat har underlåtit att underrätta kommissionen om vilka åtgärder som vidtagits för att införliva ett direktiv, kan domstolen emellertid redan i samband med den första domen om fördragsbrott utdöma en ekonomisk sanktion, om kommissionen har begärt detta.

Detta är en icke-officiell handling avsedd för massmedia och den är inte bindande för domstolen.

Beslutet i [fulltext](#) publiceras på webbplatsen CURIA.

⁸ I denna bestämmelse föreskrivs att unionen ska bygga på värdena respekt för människans värdighet, frihet, demokrati, jämlikhet, rättsstaten och respekt för de mänskliga rättigheterna, inklusive rättigheter för personer som tillhör minoriteter.

Kontaktperson för press: Gitte Stadler ☎ +352 4303 3127